

bemutató hangversenyét, amelyen Smetana, Wieniawski és Dvořák egy-egy műve hangzik majd el. Thomas Kornél irányításával adjuk koncertünket a Zene Világnapja tiszteletére, ami igazi nemzetközi program lesz: Respighi, Prokofjev, Richard Strauss és Ravel alkotásaiból áll össze a „Zeneszerzők visszapillantása”.

■ *Mikor lenne elégedett ennek az öt esztendőnek a végétével?*

Most nem tekintenek még ennyire előre. A jelenlegi állapot megszűnése után mindent el kell majd követnünk azért, hogy ismét visszataláljunk a régi kerékvágásba. Mindezt annak érdekében, hogy muzsikusként újra átélhessük a közönség előtt megvalósított koncertek mindig egyedi atmoszféráját, érezhessük a publikum figyelmét és szeretetét, láthassuk a koncert végén a közönség boldog meglepedtségét, ami azt jelzi majd: ma is érdemes volt szimfonikus koncertre látogatni!

R. Zs.

Magyar szimfonikus zenekarok járvány idején

Online tér, alkalmazkodás: interneten folyik a koncertélet

A társadalom minden tagját érzékenyen érintette a COVID-19 következtében életbe lépett korlátozás, a koncertéletet pedig egyenesen ellehetetlenítette. Sokakban felmerült a kérdés, hogy a járvány lecsengetése után hogyan indulhat majd újra a hangversenytermekben az élet, hiszen a közönség nagyobb része éppen a veszélyeztetett korosztályból kerül ki. Még azt sem tudjuk, mikor engedélyezik ismét a „tömegrendezvényeket”, a koncertek a többszáz fős közönséggel ugyanis ebbe a kategóriába esnek, és ha engedélyezik is, milyen feltételekkel.

Tovább nehezíti az együttesek munkáját, hogy a hosszabb távon várható gazdasági válság mennyire érinti majd a kultúra támogatását és a koncertek iránti fizetőképes keresletet, illetve a fenntartókat, amelyek közül néhány már jelezte, hogy a támogatás csökkentése jelen helyzetben felmerült. Egyelőre inkább az a tendencia látszik, hogy plusz forrásokat csatornáznak be az egyes kormányok a kulturális életbe a járványok okozta leállás átvészelésére és az újraindulás segítésére, ugyanakkor hazai viszonylatban a részletek – összegek, feltételek – még pontosan nem ismertek.

A zenekarok feltalálták magukat, és az internet segítségével igyekeznek új utakat találni a közönséghez. Megkerestük a zenekarok igazgatóit, akiket arról kérdeztünk, hogyan próbálják meg az együttesek átvészelni ezt az időszakot, hogyan próbálják a kapcsolatot tartani a közönséggel, amíg a hangversenytermi koncertélet szünetel, és hogyan készülnek a – várható – őszi újrakezdésre?

Herboly Domonkos –
Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar

A járvány egyrésztől nagyon nehéz helyzet elé állított bennünket is, a mi műfajunk az élő zene élvezetére épül, és minél jobb minőségben játszunk élőben, annál kevésbé vonzó felvételtől hallgatni bennünket. A Bartók Rádióban, az M5 csatornán, a MŰPA webcast oldalán, a YouTube-on jó pár koncertünk megtekinthető, meghallgatható, de ha arra gondolok, hogy számítógép hangfalakon szólalnak meg múltbeli koncertjeink, amiknek akkor és ott elképesztő atmoszférájuk volt, érzem, nem ez a megoldás a jelenlegi helyzetre. Másik oldalról jelentős kreatív energiák felszabadulásának lehetünk tanúi. Az új helyzetben kollégáim kiváló ötletekkel álltak elő, önálló kezdeményezésből nagyszerű videó-

felvételeket kezdtek készíteni, amiket a saját közösségi médiafelületükön tettek és tesznek közzé. Most elkezdtük kialakítani annak mechanizmusát, hogy ezeket az alkotásokat együtteseink kommunikációs felületeire csatornázzuk be.

Nagyon jólesik a közönségünk visszajelzése, szinte alig váltottak vissza jegyeket. Rengetegen írtak és kerestek bennünket telefonon azzal, hogy együtt éreznek velünk, és nem kérik vissza az elmaradó koncertekre vásárolt jegyek árát. A visszaváltók közül pedig nagyon sokan azért írtak, hogy megköszönjék a visszaváltás során tapasztalt kedves és korrekt kiszolgálást. Ez nagyon sokat jelent nekünk.

Sajnos nagyon korainak tartom annak megbecsülését, hogy mikor tudunk elkezdni „rendesen” dolgozni, de természetesen folyamatosan készítünk forgatóköny-

veket. Nagy kérdés, hogy amikor már lehet koncerteket (tömegrendezvényeket) tartani, hajlandó lesz-e a közönségünk újra visszatérni a koncerttermekbe. Kollégáim felhívták a figyelmemet ennek a kockázatára, én mégis úgy érzem, hogy a vírus utáni felszabadulás érzése, a minőségi zenei élmény utáni vágy erősebb lesz, mint a félelem, vagy az addigra kialakuló bezárkózás megszokása.

Gyüdi Sándor – Szegedi Szimfonikus Zenekar

A mai zenekedvelő számára gyakorlatilag a teljes zeneirodalom elérhető felvételeken, legnagyobb részt kitűnő előadásban és egyre növekvő mennyiségben, gyakorlatilag ingyen. Ha a koncerten való jelenlét nem adna jelentős többlet élményt, akkor legfeljebb vadonatúj, rögzítésre még nem került műveket lenne érdemes hangversenyen játszani. Az élő koncerthez képest az élő közvetítés is csak pótszer; rádióon hallgatva, képernyőn nézve szerintem az egyidejűségnek sincs jelentősége. Külön térben ülő muzikusok egyes trükkökkel szinkronizált játéknak „élő” közvetítése ugyan érdekes lehet, de zenei élményként többlet nyújt a minőségi módon elkészített „konzerv” felvétel hallgatása. A mi módszerünk: a világhálón megtalálható felvételeinkből két-három naponta, személyes bevezetővel, az aktualitásokhoz kapcsolódva ajánlunk egyet-egyet meghallgatásra levelezőlistánk címzettjeinek, továbbá a honlapunkon és a Facebook-oldalunkon. Rengeteg hálás visszajelzést kapunk.

Jó lenne tudni, hogy mikor is lesz az az újrakezdés...! Nem valószínű, hogy minden elmaradt koncertet azonos műsossal és közreműködőkkel pótolni tudunk, ehhez például koncerttermi kapacitás sem lesz, de fokozott aktivitásra készülünk, mert hiszünk abban, hogy a művészi élményre szüksége van az embereknek a világjárvány okozta lelki trauma feldolgozásához.

Kovács Géza – Magyar Rádió Művészeti Együttese

A kialakult helyzetben az MRME is megpróbál alkalmazkodni a megsokszorozódott digitális igényekhez, és az MTVA Archivumával közösen hozza nyilvánosságra koncertjeit. Ebben a pillanatban 12 hangversenyünk hangfelvétele nyilvános, melyeket a <https://archivum.mtva.hu/stories/mrme> oldalról érnek el az érdeklődők. Heti két alkalommal a Facebook oldalunkon egyenként is közzétesszük a hangversenyek linkjeit, hiszen az előbbi egy gyűjtőoldal. Nagy örömünkre az MTVA képfelvétellel is megajándékozta követőinket, hiszen elérhetővé tette Kobajasi Kenicsiró egy 1974-ben elhangzott koncertjének felvételét, ahol Kobajasi mester Beethoven Pastorale szimfóniáját vezényli. A Müpa Home kezdeményezésében 2020. április 22-én este ugyancsak Kobajasi Kenicsiró vezényletével egy Beethoven-koncertünk volt nyilvánosan megtekinthető a Müpa Facebook és YouTube csatornáján, valamint a mupa.hu oldalon.

A Fidelio portál hangszerbemutató sorozatában eddig két művésznünk is ismertette saját hangszerét: Csuti Dávid nagybőgőművész és Bettermann János fagottművész, mindketten szimfonikus zenekarunk fiatal tehetségei.

A Magyar Rádió Művészeti Együttese 2020/2021-es évadra meghirdetett bérleteit hamarosan ismét aktívan hirdetni kezdjük. Az évad végén elmaradt előadások jegyeit visszaváltjuk, vagy becseréljük a jövő évad koncertjeire.

Kiss Barna – Savaria Szimfonikus Zenekar

Együttesünk Facebook-oldala és honlapja jelenleg a kapcsolattartás elsődleges eszköze. A Facebook-oldalunkon tervezett rendszerességgel – hétfő, szerda ritmusban – frissítjük a kínálatot. Rézfúvós együttesünk várhatóan április végéig hétfőnként egy virtuális turnéra invitálja közönségünket, a home office technikával feljátszott és összeillesztett kis videók egy-egy várost idéznek meg. A szerdai kínálatban frissen készített egyéni, családi, valóban az otthoni muzsikálást bemutató opusok szerepelnek, mellettük pedig asszisztens-karmesterünk, Thomas Kornél néhány átíratát is megpróbáljuk rögzíteni és bemutatni. Pénteken egy-egy teljes koncertfelvétel látható archív felvételeink közül, ezt a Facebook-oldalunkról és a honlapunkról elérhető YouTube link segítségével kínáljuk közönségünknek. Ezek a kis videók és a teljes koncertfelvételek egyelőre korlátlan ideig megtekinthetőek. Májustól várhatóan a fenntartónk, Szombathely város is igényt tart majd ilyen típusú mini-karanténvideókra a saját honlapján történő megjelentetésre, úgyhogy lesz lehetőségünk bemutatni otthoni munkánkat. Egyelőre a kis videók nagy sikernek örvendenek, a közönségünk kedves kommentekkel fogadja bemutatásukat és a komplett koncertfelvételek is viszonylag szép számmal kerülnek megtekintésre.

Szeretnénk a következő évadra tervezett bérletkonstrukciókat megtartani, bízunk a szeptemberi indulásban. Remélem, ez nem túl optimista elképzelés! Az elmaradt hangversenyek közül nagy valószínűséggel néhányat még az ősszel, de bérleten kívül megvalósítunk, ám lesznek olyanok is, melyeknek a helyét csak a 2021/2022-es szezonban tudjuk megtalálni. Ha kell, majd tovább gondolkozunk. Pontosan a jelenlegi bizonytalanság miatt, a bérleteket viszonylag későn, augusztus közepén szeretnénk meghirdetni. Az egyéb programegyeztetések szintén folyamatosak, de egyelőre minden szigorúan tervként kerül bejegyzésre. De a krízishelyzet nem csak negatívumot hoz számunkra! A csendes és üres, jelenleg bezárt Bartók Terem az elkövetkező hetekben megkaphatja azt az új, korszerű LED alapú világítást, ami amellett, hogy jelentősen javítja a zenekar tagjainak kottaolvasáskor szükséges komfortérzetét, a közönség számára is megszünteti az eddigi „sötét foltokat” a színpadon. Remélem, ez a valódi fény eloszlatja majd a jelenlegi helyzetben érezhető szomorú szürkéséget is.

Somogyi Tóth Dániel – Kodály Filharmonikusok Debrecen

Az egészségvédelem és a járvány lassítása mindenkinek a legfontosabb felelőssége és feladata most, de rögtön utána az következik, hogy azt a missziót, amiért zenészek lettünk és amire szerződünk – hogy a társadalmat zenei értékekkel és élményekkel gazdagítsuk – a lehető legjobban betöltsük. Ezt nehezíti, hogy várhatóan a fenntartó önkormányzat újabb elvonásokat fog eszközölni, ami a jelen helyzetben érthető is.

Leghatékonyabban két módon tudunk eljárni. Egyrészt rengeteg meglévő hangversenyfelvételünket elővesszük, felépítjük az együttesek YouTube-csatornáját; ezzel összpontosítunk arra, amelyre korábban nem jutott kapacitás. Ebben jelenleg jobban hiszek, mint a – sokszor érvénytelen üzenetet adó és gyorsan unalmassá váló – online hype-ok versenyében. Másrészt szisztematikusan megtanuljuk otthon az évad elmaradó hangversenyeinek anyagát. Jelenlegi álláspontom szerint minden elmaradó koncertet pótolunk, amint rendeződik a helyzet – ezt kommunikáljuk a várható költségvetés módosítás kapcsán az önkormányzat és a minisztérium felé is. Ha a járványnak egyszer vége lesz, jelenlegi terveink szerint fesztivál-szerűen, rövid idő alatt fogunk mindent pótolni, ebből adódóan rövid próbaidőszak várható. Tehát egyrészt munkáltatói felelősség szempontjából, másrészt szakmai szempontból is kiemelt jelentőségű, hogy az otthoni felkészülést nagyon komolyan kell venni. Soha nem volt időnk ennyit gyakorolni, most van, viszont e célból a zenekar helyiségeit egyelőre nem szabad igénybe vennie a művészeknek.

Összefoglalva, a kényszerszabadságot igyekszünk a lehető legjobban kihasználni, hogy mire új időszak köszönt ránk, elégedettséggel nézzünk vissza arra, amivel gazdagabbak lettünk ez idő alatt. Pénzzel úgysem, de talán pont jön egy olyan időszak a világra, amiben a fogyasztás korlátlan és mértéktelen hatalmának letelik a mandátuma. Arra pedig külön készülünk, hogy a veszélyeztetett korosztály egyben a mi piacunk egy jelentős részét teszi ki, ezért az újraindulás tekintetében úgy számolunk, hogy a hangversenytermekbe és a színházakba más iparágaknál akár jóval lassabban tud visszatérni az élet...

Hollerung Gábor – Budafoki Dohnányi Szimfonikus Zenekar

A közönséget elsősorban online igyekszünk megtartani, részben 1-2 most készült felvétellel. Volt ugyanis olyan koncertünk, amit még eljátszottunk, de már csak az internet közönsége előtt. Nekünk nem olyan nagy az archívumunk, de a Müpa és a Zeneakadémia jóvoltából megjelentek sorozatok, ezekből is tűzünk műsorra. Abban is gondolkozunk, hogy új felvétel készüljön, nyilván kisebb létszámú együttesről lehet csak szó, de van olyan

elképzelés is, hogy én magam beszéljek, magyarázok a művekről, és ezekhez vágunk a korábbi felvételekből részleteket. Egyébként mindenki otthon gyakorol.

Bár tudjuk, hogy az online közvetítéseket a legtöbb esetben nem nézik végig, de 3-4 ezren belenéznek. Ha csak egy rövid időre is, az mindenképp jelentős. Ilyen értelemben lényegesen szélesebb közönséget érünk el adott esetben, nyilvánvalóan igyekszünk a helyzet előnyére koncentrálni.

Féltő ugyanis, hogy ősszel, ha újra is indul az élet, a magyarországi, döntően 65+-os hangversenylátogató közönség nehezen lesz rávehető, hogy újra beüljön a nézőtérre. Ez még nem kiszámítható. Ha már a zenekar összeültetése nem jelent gondot, de az emberek még nem jöhetnek be a hangversenyre, keresünk rá új módokat, hogy fennartsuk a közönség érdeklődését és eljutassuk hozzá a zenét.

Ács Péter – Óbudai Danubia Zenekar

Gyakorlatilag az első pillanattól sikerült alkalmazkodnunk a kialakult helyzethez: március 13-án a Zeneakadémián már közönség nélkül játszottuk a bérletes koncertünket, amelyet élőben közvetítettünk, ezután teljes mértékben online működésre voltunk kénytelenek átállni. Egyrészt korábbi hangversenyeink koncertszerűen újra nézhetőek adott időpontban – szombat esténként fél nyolctól –, másrészt az otthonukba kényszerült zenészeink előadásában mini videókat készítettünk különböző tematikák mentén. A *Tavaszi szél* című népdal szimfonikus átíratára készült videónkat közel másfél millióan látták, azóta pedig készítettünk a követőink által megszavazott könnyűzenei slágerekre klasszikus zeneszerzők stílusában íródott átíratokra videókat, de jelenleg például az ének-zene oktatását szeretnénk segíteni sok zenei részlettel színesített kisfilmjeinkkel. Mindez amellet, hogy sok rugalmasságot igényel, lehetőséget ad új dolgok kipróbálására, a zenekar „egyben tartására”, ugyanakkor a közönségünkkel való kapcsolattartásra, sőt, újabb közönségrétegek megszólítására is a közösségi oldalakon.

Jelenleg mi sem látjuk a mostani helyzet végét, de folyamatosan azon is dolgozunk, hogyan tudjuk majd megtartani az elmaradt koncerteket. Emellett természetesen készen van az őszi évadunk műsora: szeptembertől folytatni szeretnénk zeneakadémiai bérletsorozatunkat, a Budapest Music Centerben ebben a félévben Csajkovszkij műveivel foglalkozunk majd háromrészes zeneszerző-sorozatunkban, és természetesen a gyerekek számára is vadonatúj előadásokkal készülünk.

Ignác Ervin – Szolnoki Szimfonikus Zenekar

„Elhalasztva!” – Piros felirat mutatja a Szolnoki Szimfonikusok honlapján is, hogy rövid időre átalakulni kényszerült az élet. Felelősségteljesen kezelve a helyzetet,

március óta néma a próbaterem, s minden koncertterem, ahol játszottunk volna. De el lehet-e hallgattatni a folyton áradó zenét, az adni akarást? Lehet élni a közönség szeretete nélkül? Mi nem is szeretnénk!

A Szolnoki Szimfonikus Zenekar fiatalos, lendületes társaság. Elindult hát az ötletelés, első körben azért, hogy mit tehetünk ilyen helyzetben a közönségért? Önkéntes alapon több tagunk bevásárolt, gyógyszerárba ment, és házhoz vitte annak, aki nem tudott, vagy nem akart kimozdulni otthonából. Hálás köszönetnyilvánítások jelezték, milyen sokat jelen, hogy ebben a helyzetben, és ilyen módon is gondoltunk rájuk.

Amikor már tisztán látszott, sokáig leszünk távol egymástól, és a közös zenélés örömétől, kerestük az utat, hogyan alkothassunk mégis. Így aztán „Egy jó zenész mindenhez ért!” - felkiáltással hamar apró stúdiókká alakultak otthonaink, hangmérnökké egyes kollégáink, és operatőr lett a feleségekből, férjeből. Az első külön-együtt játszott darab katartikus élmény volt, s a közönség a képernyők előtt, kitörő örömmel és szeretettel fogadta a produkciót. Azóta nem egy kamaraformációnk mutatkozott már be Facebookon.

Mindeközben lázasan tervezzük a jövőt, s ugrásra készen várjuk az áhított egészséggel teli szabadságot. A zenekar vezetése dolgozik a következő évad programján, és a Parti-Túra Fesztivál koncertjeinek szervezésén is. Igyekszünk minél költséghatékonyabban, mégis magas színvonalon folytatni a munkát.

A következő évadban olyan különlegességgel készülünk, mint a gyermekek történeteiből írt, szolnoki kötődésű Tisza-parti mesék megzenésített darabjai, bennük például városunk legfinomabb süteményéről, a habos islerről szóló dallamokkal. Balog Sándor zeneszerző asztalán már ott pihennek a zongorakivonatok, s hamarosan a hangszereléssel is elkészül. A fesztivál koncertjeivel pedig időben kicsit eltolva ugyan, de ismét végigjárjuk a város legnagyobb tereit, hogy ha már máshogy nem lehet, a zene segítségével vigyük kirándulni közönségünket. Mert nálunk csak pár koncert, de nem az élet van „Elhalasztva”! Dolgozunk, zenélünk, szervezünk, adunk, és amint lehet, mindenkit szeretettel várunk, nem csak a képernyők elé!

Horváth Zsolt – Pannon Filharmonikus Zenekar

A Pannon Filharmonikusok 1811-es alapító hangversenyét a muzsikás árvák és özvegyek megsegítésére adta annak idején. Az alapító szellemiségéhez híven első dolgunk az volt, hogy a kollégáim személyesen felhívják a zenekar nyugdíjasait, örökös tagjait és bérleteseit. Több ezer telefonon vagyunk túl, és megnyugtató, hogy mindenkinek tudtunk segíteni, aki kérte. Ezen felül a muzsikások egyedi, kreatív elgondolásai nyomán jelentkező online zenei tartalmakkal. A zenészek otthoni munkavégzésén, illetve szabadságon vannak. Ez idő

alatt az otthonukban felvett kamara és szólódarabokkal, korábbi koncertfelvételekkel a hagyományos online csatornáinkon (honlap, YouTube, Facebook, Instagram) tartjuk a kapcsolatot. Mindezen felül hetente küldünk elektronikus hírlevelet a közönségnek, hogy azok is találkozzanak a híreinkkel, anyagainkkal, akik nem használják a közösségi csatornákat.

Nehéz megmondani, hogy mikor állunk vissza rendes kerékvágásba. Az egyik előzetes megérzés szerint a veszélyhelyzet elmúltával nem áll azonnal helyre a közönség abbéli bizalma, hogy beüljön egy ezer fős hangversenyterembe. A terveink szerint kamaraestekkel, korlátozott közönségszámmal és szabadtéri eseményekkel fogjuk kezdeni a programjainkat, hogy újra egymásra találjunk. Az évad kezdetét is rugalmasan kívánjuk kezelni annak megfelelően, hogy a hatósági rendelkezések mit engednek meg.

Szklenár Ferenc – Duna Szimfonikus Zenekar

Tekintettel arra, hogy állandó hangversenytermünket, a Duna Palotát is be kellett zárni, hasonlóan más kulturális intézményekhez, követve fenntartónk, az EMMI utasításait, otthoni munkavégzéssel tölti idejét a zenekar. A Duna Palota vezetői fenntarják a működéshez szükséges feltételeket.

Más együttesekhez hasonlóan minden külső felkérésünket is lemondták, reméljük, az elmaradt koncerteket sikerül hiánytalanul pótolnunk.

Az otthoni munkavégzés irányelveit kidolgoztam, és eljuttattam minden zenekari tagnak. Ezzel párhuzamosan megnöveltük a Facebook aktivitásunkat. Honlapunkon is havi rendszerességgel kiküldjük a hírlevelet, amikben beszámolunk az internetes újdonságokról. Heti rendszerességgel több posztot készítettünk otthoni muzsikálásról, kamara produkciókkal, melyből egy fűvösötös felvétel napok alatt elérte az 5000-es nézettséget. Elindítottunk egy kvízzjátékot „Játék, és muzsika KISTERCBEN” címmel, melyben hétfőnként 3 kérdést tesznek fel a zenekar művészei, és pénteken a heti játék lezárásakor koncertjegyeket sorsolunk ki – remélhetőleg – ősszel elinduló új évadunkra.

A zenekar három vezetője otthon elkészített prózai, verses felvételeivel részt vett a Duna Palota közel egy órás Költésznapi műsorában.

Szerencsére olyan sok felvételünk van talonban, hogy hosszú időre fenn tudjuk tartani zenebarátaink érdeklődését, amíg újra indulhat a koncertélet.

(A MÁV Szimfonikus Zenekar ügyvezető igazgatója, Lendvai György is beszélt ezekről a kérdésekről a lap-számban található, a zenekar 75. jubileumáról szóló interjúban.)

(Kiss Eszter Veronika)